

William S. Maltby: *The Rise and Fall of the Spanish Empire*,
Palgrave Macmillan 2009, 225 s.

Denne bog har som hovedsigte at introducere emnet og problematikken om Spanien som kolonimagt. Forfatteren præciserer i introduktionen, at hans bog er et "historical essay", hvis læsere kan være historiestuderende eller ganske almindelige historieinteresserede (s. 5).

Bogen er delt op i 8 stofmættede kapitler, som tidsmæssigt dækker fra det spanske imperiums historiedannelse ca. 1492 til ca. 1898, hvor Spanien tabte sin sidste kolonibesiddelse i Latinamerika: Cuba. I de to første kapitler redegør forfatteren grundigt for de historiske forudsætninger for den spanske kolonialismes opståen og dannelsen af Spaniens europæiske imperium under Karl den 3. og Filip den 2. I kapitlerne 3, 4, og 5 behandles erobringen og koloniseringen af den nye verden og hvordan det lykkedes for erobrerne at besejre indianernes hårdnakkede modstandskamp.

Disse kapitler giver også et godt overblik over den centralistiske organisatoriske koloniale styreform. Til sidst redegør forfatteren kritisk for den spanske koloniale politik og de strategiske forandringer i de forskellige kongefamiliers regi. I de tre sidste kapitler berettes bl.a. om det spanske koloniale imperiums nedgangssperiode, som strækker sig fra ca. 1600 til ca. 1800. Konteksten for imperiets krise bliver nøje analyseret i kapitel 6. Spanien mistede for altid sin magt i Europa efter Filip den 2.'s mislykkede invasionsforsøg i England med den såkaldte *Uovervindelige Armada* i 1558. Det bourbonske monarki under Karl den 2. satte en omfattende reformproces i gang både i Spanien og i den nye verden med henblik på at modernisere administration, skattesystem, uddannelse og landbrug. Reformprocessen, som var inspireret af den franske oplyste despotisme, blev stoppet af kirken og adelen. Imperiet kollapsede efter den latinamerikanske befrielseskrig fra 1810-1824.

Udgangspunktet i Maltbys bog er, at Spanien var det første kolonialistiske europæiske land, som øvede suverænitet over store områder i den nye verden. Spanien formåede at erobre højt udviklede civilisationer (bl.a. Azteker- og Inkariget). Samtidig lykkedes det for Spanien at gennemføre en civilisatorisk proces, med både voldelige og fredelige midler, med henblik på at tvinge indianerne til at lære spansk, til at blive kristne og til syvende og sidst at gøre den spanske kultur til den dominerende.

Bogen er meget velskrevet og rummer de faglige og pædagogiske kvaliteter, som kræves af en god lærebog. Den er en meget kompakt syntese af en lang historisk periode, og den har meget spændende komplicerede problemstillinger, som gennem tiden har været drøftet af historiespecialister fra Spanien, Latinamerika og Europa. Bogen har ingen fod- og slutnoter. Der er 3 sider med stamtavler, 7 sider med landkort, 5 siders glosar, 11 siders kommenterede bibliografi og 15 siders in-

deks. Denne lille bog kan stærkt anbefales som læsning for alle historieinteresserede.

HUGO CANCINO,
PH.D., DR.PHIL, PROFESSOR,
INSTITUT FOR KULTUR OG GLOBALE STUDIER,
AALBORG UNIVERSITET